

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

- א. מצוה למימרא להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו.....2
- ב. אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה.....3
- ג. ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה ... פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני ההוא.....4
- ד. אתרתי תלת גנבא לא מיקטל ... כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו.....5
- ה. כל דיינן שדן דין אמת לאמיתו משרה שכינה ... וכל דיינן שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל ... כל דיינן שנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו ... לעולם יראה דיינן עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו.....7
- ו. אם ברור לך הדבר כבקר אמרהו ואם לאו אל תאמרהו ... אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו אל תאמרהו.....9
- ז. אם דיינן דומה למלך שאינו צריך לכלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן שמחזר בבית הגרנות יהרסנה.....9
- ח. דבי נשיאה אוקמו דיינא דלא הוה גמיר ... ועתיד הקדוש ברוך הוא ליפרע ממעמידין .. כל המעמיד דיינן (על הציבור) שאינו הגון כאילו נוטע אשירה בישראל ... ובמקום שיש תלמידי חכמים כאילו נטעו אצל מזבח שנאמר אצל מזבח ה'.....10
- ט. רב כי הוה אתי לבי דינא אמר הכי.....13
- י. הוו מתונין בדין דכתיב לא תעלה במעלת וסמך ליה ואלה המשפטים.....14
- יא. מניין לדיין שלא יפסע על ראשי עם קודש שנאמר לא תעלה במעלת וסמך ליה ואלה המשפטים.....14
- יב. אשר תשים ... אלו כלי הדיינין ... מקל ורצועה ושופרא וסנדלא.....15
- יג. אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו ... מלא תשא לא תשיא.....15
- יד. אפילו בין בית לעלייה ... אפילו בין תנור לכירים.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

דף ז.

א. מצוה למימרא להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו

כבר התבאר לעיל דף ו: שמצוה לדיין להתחיל להם לבעלי דינים בפשרה שיאמר¹ לבעלי דינים בתחלה הדין אתם רוצים או הפשרה י"א² שאפילו אם שמע דבריהם ויודע להיכן הדין נוטה, כל זמן שלא גמר הדין לומר פלוני אתה זכאי פלוני אתה חייב, יכול להתחיל בפשרה ואין בזה משום משגה עור שמטעה את הזכאי לפתותו בפשרה, כיון שבוה מרבה את השלום, שנאמר (זכריה ה פסוק טו) אָמַת וּמְשַׁפֵּט שְׁלוֹם שְׁפָטוּ בְּשַׁעְרֵיכֶם אִמַת וּמְשַׁפֵּט שְׁלוֹם שְׁפָטוּ בְּשַׁעְרֵיכֶם. וי"א³ שאם כבר דקדקו בדין היטב ולא מיחסר אלא איש פלוני אתה חייב, כיון דנתברר כל כך אין להטעותו לעשות פשרה שאלמלא היה יודע שנתברר דינו לזכות לא היה מתרצה לפשרה בשום ענין

י"א⁴ שצריך להסביר להם טיב הפשרה שבפשרה נוח להם ולדבר על לבם אולי יסכימו על הפשרה, וי"א⁵ שיהיו שקולים אצל הדיין ואין אחד עדיף מחבירו, ולכך אין לרדוף כל כך אחר פשרה, רק בשאלה הדין אתם רוצים או הפשרה יפתח, ויש שהכריעו⁶ שבתחלה עד שלא שמע דבריהם שיכול להיות שיהיה שיש עול בפשרה ע"כ יהיו שניהם שקולים. רק שיפתח בשאלה ואחר שמעו דבריהם ויראה הדיין שיש צד זכות לזה שמתחייב מפאת הישר וטוב אז יתאמץ בפשרה⁷.

¹ שו"ע הו"מ ונו"כ יב ב

² לבוש וש"ך ד מאזנים למשפט שם

³ דעת הב"ח להחמיר כהתוס' וברכי יוסף [אות ו'] וגם בפרישה אות ג' כתב דכן פסק מורו רש"ל, ע"ש. פ"ת שם ד

⁴ דעת הסמ"ע ו וכ"כ בנתיח"מ ג

⁵ דעת המ"ז וכן הכריע באורים ד

⁶ מאזנים למשפט שם

⁷ שבזמן שיש צד עשיית הישר וטוב נגד הדין תורה מצוה רבה לרדוף אחר פשרה וע"ז אמרו לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא הלכו לפנים מן השורה, אבל כשאין שום צד לזכות המתחייב אף לפנים משורת הדין או יש עול בפשרה שניזק לזה חנם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ואם רוצים בפשרה עושים ביניהם פשרה⁸, וכשם שמוזהר שלא להטות הדין כן מוזהר שלא להטות הפשרה לאחד יותר מחבירו⁹.

וכל בי"ד שעושה פשרה תמיד קרוב לדין הרי זה משובח. וכבר התבאר שזהו רק קודם גמר דין אף על פי ששמע דבריהם ויודע להיכן הדין נוטה.

אין בית דין יכול לכיף ליכנס לפניו משורת הדין אף על פי שנראה להם שהוא מן הראוי אפי' בכפיית דברים ויש חולקין, ויש שכתבו¹⁰ ש"ת"ח יש להורות¹¹ לעשות לפניו מן השורה¹² כדכתיב (משלי ב פסוק כ) לְמַעַן תִּלְךָ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְכֵן לְמִי שֶׁמִתְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר כְּמוֹ ת"ח.

ב. אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה

כבר התבאר במסכת קידושין דף מ: שתחלת דינו¹³ של אדם אינו נידון אלא על התלמוד ואחר כך על כל שאר מעשיו, שנאמר (משלי יז פסוק יד) פוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מְדוֹן, פִּירוּשׁ הַפוֹטֵר מִמֶּנּוּ הַמַּיִם כְּלוֹמֵר שְׁפוֹרֵק מִמֶּנּוּ עוֹל תּוֹרָה שְׂאִין מַיִם אֵלָּא תּוֹרָה, שְׁנֵאמַר (ישעיה נה פסוק א) הוּי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, רֵאשִׁית מְדוֹן, כְּלוֹמֵר זֶהוּ תַחֲלַת דִּינוֹ.

וכשם שדינו קודם למעשה, כלומר דין פורענותו קודם לדין פורענות מעשיו, כך אם עסק בתורה שכרו קודם לשכר מעשיו שנאמר (תהלים קה פסוק מד – מה) וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גֹּזִים וַעֲמַל לְאֲמִים יִרְשׁוּ בְּעִבּוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִטּוּ

⁸ פשרנים שאינם דיינים ופישרו ע"י שסברו שיש ממש בהטענה ואח"כ שמעו מדיינים שהטענה כמילה כנראה דהו"ל פשרה בטעות שגם דלא נחתו בעלי דינים לשאול ביניהם דין תוה"ק מ"מ סברת הפשרנים היתה ע"י טעות וכיון שהוסכמו על הפשר רק ע"י סברתם בטעות י"ל דהו"ל פשרה שבטעות כיון שאסור להטות הפשרה ואולי כיון שסמכו הצדדים את עצמם על סברת הפשרנים בלא יודעים ההלכות רק כפי שיקול דעתן יפשו ע"י זה הפשרה קיימת ואולי כיון שהפשרנים מתחרטים על שלא שאלו ההלכה ואלו שאלו וידעו לא פשרו כן אולי לא שייך ע"י זה הכרע מצד הסכמת הצדדים. ואולי שייך בזה החילוקים שבין טועה בדבר משנה לבין טועה בשיקול הדעת שכיון שטעותם לא הי' במה שהלכה קבוע בבירור נגדם אין טעות כן גורם ביטול להפשר. כסף הקדשים שם

⁹ שנאמר [דברים ט"ז כ'] צדק צדק תרדוף, אחד לדין ואחד לפשרה. סמ"ע ז. וכשם שבהטיית דין אם טועה בדין חוזר ה"נ בהטיית פשרה אם טוע' בפשרה חוזר כנה"ג בשם מהרי"ט חת"מ סי' צ"ח. חי' רע"א שפ מאזנים למשפט שם

¹⁰ בכפיית דברים לא בכפיה ממש וכן לא משמתנין ליה בשביל כך.

¹¹ עיין ב"מ דף פנ. גבי סבל שפשע שמדת החסידות הוא שלא לחייבו, ואף לשלם לו שכר מרהו ועיין בשו"ע הרב (הלכות שאלה ושכירות סעיף יט) ועיין ערוה"ש חו"מ ד"ש שם

¹³ שו"ע ונו"כ שם יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

יְנַצְרוּ הַלְלוּיָהּ, ופירוש ישמרו יִשְׁנוּ דאמר מר תשמרון זו משנה, הרי בשכר כתיב ברישא בעבור המשנה שהוא הלימוד ואחר כך בעבור שינצורו המעשה.

ג. ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה ... פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני ההוא

כבר התבאר במסכת יומא דף כג. ובמסכת גיטין דף לו. שמצוה מן התורה ללכת בדרכי ה' יתברך הקדושים והטהורים, שנאמר (דברים כח פסוק ט) וְהִלַכְתָּ בְּדַרְכָיו.

והמקיים מצוה זו ישלום על כעסו עד כדי שלא ירגיש כלל כשמכעיסים אותו, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי. ואמרו חז"ל הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עושים מאהבה ושמחים ביסורים, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה פסוק לא) וְאַהֲבִיזוּ כְּצֵאת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ.

יש בזה שלש מדרגות¹⁴, הנעלבים ומשיבים אמנם אינם עולבים. ואף על פי שאסור להעליבו, ואינו עושה יותר מן המוטל עליו, מכל מקום ראוי לשבח, שהרי שלט על עצמו בשעת זעמו.

והמדרגה השניה הוא שאינו משיב כלל.

והמדרגה השלישית לחסידים הוא ששמח ביסורין אלו שנעלב, שהם היסורין הטובים ביותר, שמתכפרים לו עונותיו ואינם מזיקים לו כלל.

וכשמגיע למדרגה הג' זוכה לכל הכבוד הזה, כי מדה זו באה לאדם מצד קדושת הנפש ומאמונתה הטהורה בה' שהוא משגיח על כל דרכיו, כמש"כ (איוב לד פסוק כא) כִּי עֵינָיו עַל דְרָכָי אִישׁ וּגּוֹ', ועושה הכל לטובתו, כדאיתא במדרש תנחומא וז"ל: צריך האדם להיות שמח ביסורין יותר מן הטובה, שאפילו האדם בטובה כל ימיו לא נמחלו לו העונות שבידו, ובמה נמחל לו ביסורין. אמר ר' אלעזר צריך אדם להחזיק טובה להקב"ה בזמן שיסורין

¹⁴ חרדים פרק לה סע' כו. שמירת הלשון שער התבונה פ"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

באין עליו, למה, שהיסורין מושכין את האדם להקב"ה, שנאמר (משלי ג פסוק יב) **כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ, אִם יִסּוּרֵינִי בֵּאֵינִי עַל הָאָדָם יַעֲמֹד בְּהֵם וַיִּקְבְּלֵם, לְמַה, שְׂאֵינִי סוֹף לְמַתָּן שְׂכָרְךָ. דוּם לֹהֵי וְהִתְחוּלַל לּוֹ, צִפָּה לְהִקְבֵּ"ה, אִם הֵבִיא עֲלֶיךָ יִסּוּרֵינִי אֵל תְּהִי מִבַּעַט בְּהֵם אֵלֶּא הוּי מִקְבֻלָּן כַּחֲלִילֵינִי (פ"י כלי זמר) עב"ל. וסבילת העלבון הוא בכלל יסורין כנ"ל עושיין מאהבה ושמהין ביסורין.**

וכל זה שדברנו הוא בסתם עלבון. אבל המעליב תלמיד חכם בפרהסיא, יש בזה משום בזיון התורה וצריך לנקום ולנטור כנחש. ולכן למעשה יש לנהוג שאחר ינקום על כבוד התורה, והחכם הנעלב ישתוק, ובזה יצאו ידי כל השיטות.

ואם העליב תלמיד חכם בצנעא, אף על פי שמותר לנדותו, מכל מקום דרך חסידות הוא למחול לו בלבד, וכך נהגו חכמי ישראל¹⁵.

ואם לא העליב התלמיד חכם, רק לא הטיבו בענין ממון או שאר הטבות, אסור לנקום וליטור¹⁶.

ד. אתרתי תלת גנבא לא מיקטל ... כה אמר ה' על שלשה

פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו

כבר התבאר במסכת יומא דף פו: שבשעה¹⁷ ששוקלין עונות אדם עם זכויותיו¹⁸ לאחר מיתתו לידע אם ילך לגן עדן או לגיהנם¹⁹, אין מחשבין עליו עון שחטא בו תחלה כלומר אדם ישר ותמים בדרכיו אם נכשל בחטא ועדין לא בא חטא לידו מעודו אותו החטא אין הקדוש ברוך הוא כותבו אלא

¹⁵ רמב"ם סוף הלכות ת"ת

¹⁶ דהא לרש"י וסייעתו יש בזה משום לא תקום ממש, אפילו אם עשה כן דוקא מפני שאינו רוצה להנות ת"ח (ואף שזה עוולה גדולה, ומבטל מ"ע ד"בו תדבק", מ"מ אסור ליקום), וגם להרמב"ם ז"ל, הא אינו מוכח דכונתו משום בזיון התורה, ואם מוכח להדיא, צ"ע להרמב"ם ז"ל, אבל לרש"י והר"י ז"ל וראי אסור לנקום ולנטור, וזהו שיטת רוב הפוסקים ז"ל דיש לאו דאורייתא, על כן אי אפשר להקל בזה כלל.

¹⁷ רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ה

¹⁸ דגרסינן בפ"ק דר"ה ב"ש אומרים שלש כיתות ליום הדין צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים. רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה בינונים יורדים לגיהנם ומצפצפים ועולים וב"ה אומרים רב חסד מטה כלפי חסד. תנא דבי ר"י מעביר ראשון ראשון וכך היא המדה אמר רבא ועון עצמו אינו נמתק דאי איכא רובא עונות מיחשב בהדיהו.

¹⁹ כס"מ בביואר דעת הרמב"ם ולדעתו ר"י ב"ר יהודה בסוגייתינו בשגדון אם ילך לג"ע או לגיהנם דומיא דההיא דר' ישמעאל דמס' ר"ה הנזכר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מעבירו וכך היא מדרתו של הקדוש ברוך הוא שלא לחייבו מתחלה²⁰ ולא שני אלא משלישי ואילך²¹, אם נמצאו עונותיו משלישי ואילך מרובין על זכויותיו אותם שתי עונות מצטרפים ודנין אותו על הכל, ואם נמצאו זכויותיו כנגד עונותיו אשר מעון שלישי ואילך מעבירים כל עונותיו ראשון ראשון, לפי שהשלישי נחשב ראשון שכבר נמחלו השנים, וכן הרביעי הרי הוא ראשון שכבר נמחל השלישי וכן עד סופן, במה דברים אמורים ביחיד²² שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, אבל העבור תולין להן²³ עון ראשון שני ושלישי שנאמר על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו.

וכשדנים בר"ה י"א²⁴ שאין מעבירין ראשון ראשון אלא מונין כל עונותיו גם את הראשון גם את השני. בין ביחיד ובין בעיבור. וי"א²⁵ שבראש השנה שוקלים עונותיו לחיים או למוות כמו ששוקלים לאחר מיתה ביחיד ובעיבור תולין וכנוכר.

²⁰ לחם משנה שם

²¹ כך ביאר הר"ן ז"ל ביאר בר"ה לדעת הר"ף דלדעת מאן דקאמר ועון עצמו אינו נמחק ר"ל שהעון ראשון ושני דאין מונין לו הם תלויים ועומדים ואי איכא רובא עונות חוץ מראשון ושני מגלגלין עליו את הכל ואי ליכא לא. ויש שם פירוש אחר שפירש שם הגאון דאין הכונה באומרו מעביר ראשון לענין חטא ראשון ושני דלא קא חשיבי. ולדעתו אין הפרש בין ראשון ושני כלל לכל שאר, וה"פ כשהקב"ה רואה לאדם שרובו זכאי מעביר ראשון כלומר כל העונות שעושה מעבירים ונחשב כאילו לא עשה עונות כלל וקאמר רבא אף על פי שמעבירים אינם נמחקים לגמרי אלא תלויים ועומדים שאם נמצאו רובם זכויות אותם העונות נמחקים אז לגמרי אבל אם רובן עונות אז ודאי כל אחד נחשב ואינו מעביר ראשון ראשון כלל.

²² גירסת הרמב"ם בגמ' תניא ר"י בר יהודה אומר עבר אדם עבירה פעם ראשונה ושניה מוחלין לו שלישית אין מוחלין לו שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר והתניא שלישית מוחלין לו רביעית אין מוחלין לו הא ביחיד הא בעבור, זו היא גירסת הר"ף והיא גירסת רבינו והראב"ד גרס כדאיתא לפנינו ולפיכך כתב "ואין הפרש בגמרא בין יחיד לצבור ולא ידעתי מאין מצאו" כס"מ ולח"מ שם.

²³ וא"ת בעבור לא שייך בשעת המיתה שכל הצבור אין מתים ביום אחד לשנאמר שנידון כאחד אם ילכו לג"ע או לגיהנם, ועוד שאמר תולין להן ובשעת המיתה לא שייך תולין. וי"ל דשייך לומר שהצבור נדונים כאחד אם ילכו לג"ע או לגיהנם והא כיצד אם כל אחד מהצבור לא עשה עון בפני עצמו לשילך לגיהנם אבל הוא ראוי לילך לג"ע והצבור בכלל חטאו חטאים הראויים בעדם ללכת לגיהנם ילכו כל אחד ואחד כשימות לגיהנם שהרי מצינו דור הפלגה אין להם חלק לעוה"ב ולא אשכחן שמתו כלם כאחת אלא ודאי כדאמרן. כס"מ שם.

²⁴ כך ביאר בכס"מ את דעת הרמב"ם.

²⁵ לח"מ בדעת הרמב"ם שם וז"ל שהרכיב ב' מאמרים המאמר במס' ר"ה מעביר ראשון ראשון וכו' עם המאמר הנאמר ביומא תניא ר' יוסי ב"ר יהודה אומר אדם חוטא פעם ראשונה ושניה וכו' והכל אירי בראש השנה וה"ה בשעה ששוקלין בעת מיתתו שעושיין כך לדעת רבינו שסובר ששוקלין נמי בעת ההיא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וי"א²⁶ שמה שזכר שמעביר ראשון ראשון זהו ליום הדין הגדול²⁷ ולהציל הבינונים מגיהנם ואינו ענין למחילת עון. רק²⁸ בתחלת מעשיו של אדם מימי עונשו ואילך, שחטא הראשון והשני והשלישי שיזדמנו לידו אם עשה מהם תשובה אף על פי שהם מן החמורים שצריכין יסורין ויוה"כ למרק אלו הראשונים אינן צריכין שהם מחולין לגמרי. ואין חילוק בכך בין יחיד לציבור.

ה. כל דיין שדן דין אמת לאמיתו משרה שכינה ... וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל ... כל דיין שנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו ... לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו

כבר התבאר לעיל דף ו: שצריכין הדיינין²⁹ לישב באימה וביראה מפני כבוד השכינה ששרויה ביניהם, נאמר (תהלים פב פסוק א) אֱלֹהִים נָצַב בְּעֶדְתְּ אֵל

²⁶ השגות הראב"ד שם

²⁷ וולדעה זו אף הראש השנה כשהקב"ה רואה לאדם שרובו זכאי מעביר ראשון כלומר כל העונות שעושה מעבירים ונחשב כאילו לא עשה עונות כלל וקאמר רבא אף על פי שמעבירם אינם נמחקים לגמרי אלא תלויים ועומדים שאם נמצאו רובם זכיות אותם העונות נמחקים אז לגמרי אבל אם רובן עונות אז ודאי כל אחד נחשב ואינו מעביר ראשון ראשון כלל. לח"מ שם

²⁸ שהראב"ד ז"ל בהשגות לא מתחוויר לו דרך זה של הרי"ף ז"ל והוא מפרש דשני המאמרים הם חלוקים דתנא דבי ר' ישמעאל איירי ביום ר"ה ולא הזכיר כאן כלל חטא ראשון ושני ופירש הוא שכששוקל העונות ומצאם כנגד הזכיות מחשבו הקדוש ברוך הוא לצדיק גמור ומעביר כל עונותיו ראשון ראשון וכמו שהוא לפירוש הגאון ולא איירי בחטא ראשון ושני כלל וזה לא איירי בר"ה אלא בחטא ראשון ושני שעושה האדם בתחלת ימיו שהקב"ה מחלו בתשובה ולא בעינין יוה"כ ויסורים זהו דעתו ז"ל מבואר בהשגות.

בד"א ביחיד שנאמר הן כל

²⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ ח ב ומאזנים למשפט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

בְּקָרֵב אֱלֹהִים יִשְׁפָּט³⁰, בעטיפה כדי שלא יפנו ראשן אנה ואנה ובכבוד ראש מאימת השכינה. ובימינו לא נהגו בעטיפה³¹.

ואסור להקל ראש ולישב לספר דבר בטל בבי"ד, כדי שלא יסיח דעתו מן הדין, רק ידבר בדברי תורה ותכמה³², ויראה הדיין כאלו חרב מונחת על צוארו³³ שאם ינטה מעט מיד חותך בצוארו, וכאילו גיהנם פתוח לו מתחתיו³⁴. ואסמכוהו אקרא דכתיב (שיר השירים ג פסוק ז – ח) הִנֵּה מִפְּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה פִּירוּשׁ מְקוֹם שְׂכִינְתוֹ שֶׁל מְקוֹם הַנְּקָרָא שְׁלֹמָה מְלַךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ. וקרא לו מטתו מפני שהוא שוכן שם בין הדיינים כמ"ש אֱלֹהִים נֹצֵב בְּעֵדֶת אֵל. שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל, כָּלֵם אֶחָזִי חָרֵב ר"ל להפחיד הדיינים, ומסיים מִפְּתוֹד בְּלִילוֹת ר"ל גם מפחד הגיהנם הדומה ללילה.

וידע את מי הוא דין³⁵ שנאמר (משלי כב פסוק כג) כִּי ה' יָרִיב רִיבָם (קהלת ג פסוק טו) וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת גְּרֹדְךָ.

וידע לפני מי הוא דן שהרי הקדוש ברוך הוא יושב עמו ורואה שנאמר (דברי הימים ב יט פסוק ו) וְעַמְּכֶם בְּדָבָר מִשְׁפָּט.

ומי הוא עתיד להפרע ממנו אם נוטה מקו הדין שנאמר (תהלים פב פסוק א) אֱלֹהִים נֹצֵב בְּעֵדֶת אֵל בְּקָרֵב אֱלֹהִים יִשְׁפָּט שֶׁהוּא דֵּן אֶת הַדֵּיִינִים וְכֹתִיב (דברי הימים שם) וַיֹּאמֶר אֵל הַשְּׁפָטִים רְאוּ מָה אַתֶּם עוֹשִׂים כִּי לֹא לְאָדָם תִּשְׁפָּטוּ כִּי לָהּ.

וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל, וכל דיין שנטל ממון מזה ונתן לזה שלא כדין הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשות שנאמר (משלי שם) וְקָבַע אֶת קַבְעֵיהֶם נִפְשׁוֹ,

³⁰ סמ"ע שם ו

³¹ כתב בספר ברכי יוסף [כאן אות ה'], כתב הרב של"ה [מסכת ר"ה עמוד הדין] דף רמ"ו דעטיפה אינה נהוגה עתה, אך ראה לרבו כשיושב בדין מתעמף בבגד עליון שבו הולך לבית הכנסת, עכ"ד.

³² לבוש שם

³³ ה"ז עונש עולם הזה. סמ"ע ז

³⁴ הרי עונש עולם הבא

³⁵ בסמ"ע ט כתב יהא דומה לו כאילו דן להקב"ה כמ"ש (דבה"י שם) ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי לאלקים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ושמא יאמר הדיין מה לי לצרה הזאת שאם אטעה איענש ת"ל (דברי הימים שם) וְעַמְכֶם בְּדָבָר מְשָׁפֵט שֵׁם אֲתֶם תְּשִׁימוּ לָב כָּל עוֹז אֶל הַיּוֹשֵׁר וְאִמַּת אִז הוּא ית' יהיה עמכם להוליככם בדרך אמת.

דף ז:

ז. אם ברור לך הדבר נבקר אמרהו ואם לאו אל תאמרהו ...
אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו אל תאמרהו

צריך הדיין להיות³⁶ מתון בדין שלא יפסקנו מהר עד שיחמיצנו וישא ויתן בדבר, כי ברוב³⁷ משא ומתן ירד לעומקו, כמו שאמר אסף (תהלים עג פסוק כא) **פִּי יִתְחַמֵּץ לִבִּי וּבְלִיֹּתַי אֶשְׁתַּוֶּן, ר"ל שמחמיץ מה שבלבו וממתין מלאומרו, וישא ויתן בו עד שכליותיו ישתוננו וינוחו שנתיישבו הדברים בלבו. ויהיה ברור לו כשמש, שנאמר (ירמיה כא פסוק יב) דִּינֹו לְבַקֵּר מְשָׁפֵט וְכִי בְּבוֹקֵר לְבַד דִּינֵן אֵלָא אִם בְּרוּר לֵךְ כְּשֵׁם אֲמַרְהוּ וְאֹמֵר (ישעיהו א פסוק יז) אֶשְׂרוּ חֲמוּץ אֲשֵׁרִי לְדִיֵּן שְׂמַחְמִיץ הַדִּין, והגם לבו בהוראה ופוסק קודם שיחקרהו היטב בינו לבין עצמו עד שיהיה ברור לו כשמש הרי זה שומה רשע וגם הרוח³⁸.**

ז. אם דיין דומה למלך שאינו צריך לכלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן שמחזר בבית הגרנות יחרסנה

כבר התבאר במסכת כתובות דף קה. שנהגו ברוב³⁹ מקומות לעשות קופה לבית דין, שפוסקין ממוזן לפרנסת בית דין כמה עולה בשנה, ומגבין אותה בתחילת השנה או בסופה, ואין בזה משום תורת שוחד או תורת אנרא ולומר

³⁶ שו"ע ונו"כ הו"מ י א

³⁷ לבוש שם

³⁸ שומה שהוא סובר שהוא חכם בדין ויודע אותו, ואינו, ונשאר בשטותו. ורשע על שמעוות הדין. וגם רוח

שסובר שא"צ לאיש כמוהו להיות מתון בדין. סמ"ע שם ג

³⁹ שו"ע ונו"כ הו"מ ט ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

שהוא כדיון הנוטל שכר לדון שדיניו בטלין, שאין זה נקרא שכר, כי חובה הוא על ישראל לפרנס דייניהם וחכמיהם⁴⁰, שנאמר (ויקרא כא פסוק י) וְהִכִּיז הַגְּדוֹל מֵאַחֵיו וְהִכִּיז הַגְּדוֹל מֵאַחֵיו⁴¹, גדלהו משל אחיו, וגם אם יש שם נדבות או הקדשות סתם⁴² לוקחין מהן, שאין צדקה והקדש גדול מזה. אבל יותר טוב הוא לנבות אותו בתחלת השנה שיהא מוכן להם, כדי שלא יצטרכו להחניף או להחזיק טובה לשום אדם שיגבו אותה להם.

**ח. דבי נשיאה אוקמו דיינא דלא הוה גמיר ... ועתיד
הקדוש ברוד הוא ליפרע ממעמדין .. כל המעמיד דין
(על הציבור) שאינו הגון כאילו נוטע אשירה בישראל ...
ובמקום שיש תלמידי חכמים כאילו נטעו אצל מזבח
שנאמר אצל מזבח ה'**

⁴⁰. עיין בתשובת חתם סופר חלק חו"מ סי' קס"ד שהשיב בענין קבלת פרס הרבנים [ו"ל], דע כי מן התורה הניתנה לכל ישראל בשוה, מחויבים לקיים והגית בו יומם ולילה, ויהיו עושים רק כדי היותם יום יום ומוציאים שארית היום בעבודת השם, או עושים בזמן מן הזמנים לצורך גופם כגון ביומי ניסן ותשרי, ושאר הזמנים כולם קודש לה, וממילא אין לו לאדם לבקש מותרות, וכל מה שיהיה פרוש ומסתפק במועט וירויח זמן לתורה ועבודה, קדוש יאמר לו, ובתוך אותו זמן המיוחד לתורה ועבודה אם יבוא אדם ללמוד ממנו דבר או לשפוט בין אדם לחבירו או להורות לו, מחויב לעשות בחנם, ואף על פי שמפסיד לימודו של עצמו ע"י זה, כי של חבירו קודם בזה. אמנם בזה שעושה לחיותו ולאשתו ולבניו הקטנים המוטלים עליו, שלו קודם לשל חבירו, וא"צ להתבטל ממלאכתו אם לא יעמידו אחר במקומו או ישלמו לו פרנסת יומו, וזה נקרא שכר בטלה דמוכה. אמנם הציבור מחויבים להעמיד להם אחד שיהיה מוכן ופנוי בכל הזמנים לכל המבקש תורת ה' ימצא מוכן לכך בכל עת, והציבור עושים לזה פרנסתו בריוח וכבוד גדול, כי אף על פי כשהיה הוא עושה לעצמו היה מצוה עליו לצמצם, מ"מ הוא רשאי ולא הם, ובודאי אם יש לאל ידו להתפרנס משלו בלי נטילת פרס מהציבור, מחויב הוא לעשות גם זה בחנם, אך לאו כל אדם זוכה לשני שלחנות, ואם אינם מספיקים לו די צרכו בריוח, אינו מהראוי שיסרב ויבקש הוספה בכל זמן ועידן ולהעמיס על הציבור העמוסים בלא"ה, ובכי האי אמרו במס' כתובות ר"פ שני דייני [ק"ה ע"א] לא רצו מוסיפים להם, ופריך לא רצו אטו ברשיעי עסקינן, ומשני אלא לא הספיקו אף על פי שלא רצו לקבל מוסיפים להם.

⁴¹ סמ"ע ח

⁴² להוציא שאם הוקדש אט יוחד לדבר מסוים אסורו לשנותו. סמ"ע שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

סנהדרין⁴³, מלך, או ראש גולה, שהעמידו⁴⁴ להן לישראל דיין שאינו הגון⁴⁵ במעשיו, אע"ג שהוא חכם בחכמת התורה, או שאינו ראוי להיות דיין שלא למד חכמת התורה וביאור משפטיה הישרים והעדיקים, אף על פי שהוא כולו מחמדים ויש בו כמה מדות נכבדות וטובות אחרות, אחר שאינו יודע ובקי בחכמת התורה, אין ראוי למנותו דיין. והרי זה שהעמידו עובר בלא תעשה, שנאמר (דברים א פסוק יז) לא תפירו פנים בפושפט מפני השמועה למרו שזה מדבר כנגד הממונה להושיב דיין.

אמרו חכמים, שמא⁴⁶ תאמר איש פלוני נאה אושיבנו דיין, איש פלוני גבור אושיבנו דיין, איש פלוני קרובי אושיבנו דיין, איש פלוני יודע בכל לשון אושיבנו דיין, נמצא מזכה את החייב ומחייב את הזכאי, לא מפני שהוא רשע אלא מפני שאינו יודע, לכך נאמר לא תפירו פנים בפושפט⁴⁷ שם

ועובר על זה, ומינה⁴⁸ דיין שאינו חכם מחמת עשרו, או טוב מדותיו, או מאהבתו אותו, או מחמת כבוד קרוביו, עבר על לא תעשה⁴⁹ זה. ועונשו גדול מאד⁵⁰, שכל עונש דיני שקר שידין אותו דיין מהסרון ידיעתו תלוי עליו כי הוא הגורם⁵¹ אבל אין לוקין עליו⁵²:

⁴³ רמב"ם סנהדרין פ"ג ה"ח הינוך תיד שו"ע ונו"כ ה א

⁴⁴ משמע דהלאו הוא רק על אחד מאלו שממונים למנות דינים אבל בשו"ע סי' ח הלשון "כל המעמיד דיין שאינו הגון" משמע דשייך על כל מי שממנה ועיין בברכ"י ס"ק ב בשם ספר הוקת הדינים

⁴⁵ כך פירש בסמ"ע שם ס"ק א דברי המחבר והרמב"ם שכתבו שאינו הגון ואינו חכם בחכמת התורה שהאות וי"ו היא וי"ו המחלקת אבל בלח"מ שם פי' דהיינו שאינו הגון להיות דיין כיון שאינו בקי דודאי אין הכונה אינו הגון כיון שהוא רשע דהא כתב אע"פ שכולו מחמדים ולפי"ו אינו הגון ואינו חכם כולה חדא מילתא היא שם

⁴⁷ ר"ל שלא יכירו פני האיש לומר פלוני עשיר הו או קרובי הוא אושיבנו דיין סמ"ע שם ס"ק ב

⁴⁸ הינוך שם

⁴⁹ כך היא גירסת המנחת הינוך שם אות א

⁵⁰ ואם יש שם שלושה ג"כ אין למנות ואע"ג דכתב המחבר בסי' ג' דבחד גמיר סגי היינו בדיעבד אבל לכתחילה בעי' כולם בקיין בחכמת התורה נתי"מ חידושים שם ס"ק א

⁵¹ משמע שאינו עובר אלא על שעת המינוי אבל מה שדן דיין זה מחמתו אח"כ דין שקר אינו עובר הממנה משום לא תכירו אלא הוא הגורם לדיני שקר אמנם בסמ"ג ל"ת קצד כתב "מעלה הכתוב על שמינה כאילו הכיר פנים בדין" וכן ברש"י עה"ת שם משמע דעובר על כל מה שדו כאילו הכיר פנים וכן דייק בברכ"י שם אות ב' ועיי"ש שהאריך בזה

⁵² ואינו נמנה בר"מ פי"ט מהלכות סנהדרין בכלל הלוקין, כי דבר זה אין לעמוד עליו דהוא יאמר שהוא חכם וכדומה, ועל כן הוא מסור רק לשמים: מנ"ח שם אות ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ועוד אמרו כל המעמיד לישראל דיינן שאינו הגון, כאילו הקים מצבה⁵³ שנאמר (שם טז פסוק כב) וְלֹא תִקְּמוּ לָךְ מִצֵּבֶה אֲשֶׁר שָׁנֵא ה' אֱלֹהֶיךָ, ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטעו אשירה שנאמר (שם פסוק כא) א תִּטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, ותלמידי חכמים מכפרים ומגינים כמזבח, וכן אמרו חכמים⁵⁴ (שמות כ פסוק ב) לֹא תַעֲשֹׂן אֹתִי אֱלֹהִי כִּסֶּף לֹא אֱלֹהֵי הַבַּא בַּשֶּׁבֶל כִּסֶּף וְזֶהב זֶה הַדֵּיִן שְׁמִינֹהוּ מִפְּנֵי עֲשָׂרוֹ בַּלְבָד.

כשם שצריך⁵⁵ הראוי להיות דיינן להיות יודע דיני התורה, כמו בן צריך להיות בעל מדות ואדם כשר, שלא יאמר לו הנידון – "טול קורה מבין עיניך", כלומר קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים.

אסור להעמיד⁵⁶ עם הארץ לדיין, על סמך שישאל כל פעם לחכם, כיון שלפעמים לא ישאלנו ויטה הדין.

עיירות שאין⁵⁷ בהם חכמים הראויים להיות דיינים, או שכולן עמי הארץ, וצריכים להם דיינים שישפטו ביניהם שלא ילכו לפני ערכאות של עובדי כוכבים, ממנים הטובים והחכמים שבהם לדעת אנשי העיר⁵⁸, אע"פ שאינם ראויים לדיינים, וכיון שקבלו עליהם בני העיר אין אחר יכול לפוסלן

וכן כל צבור יכולין לקבל עליהם בית דין שאינם ראויים מן התורה.

ומכלל מצוה זו גם כן⁵⁹, שכל מי שביררו אותו בני הקהל למנות עליהם ממונים לשום ענין, שישים כל השגחתו וכל דעתו למנות מהם הראויין והטובים, על אותו מינוי שהקהל צריכין אותו, ולא יגור מפני איש למנות מי שאינו ראוי.

⁵³ ועיין בכסף משנה שהקשה עליו דבש"ס דילן בסנהדרין ז' ע"ב אינו מבואר כלל, רק דהוי ליה כאילו נוטע אשירה, ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטעו אצל המזבח, אבל מצבה אינו מבואר כלל, ועי"ש מה שכתב בשם מהרי"ק בשורש קי"ז: מנ"ח שם ובדרכי משה שם ס"ק ב תירץ דכך היתה גירסת הרמב"ם בנמ' שם

⁵⁴ שם ברמב"ם

⁵⁵ חינוך שם

⁵⁶ רמ"א חו"מ סי' זחסעי' א סמ"ע ס"ק ג

⁵⁷ רמ"א שם

⁵⁸ ועדיף להתלות להורות על פי מה שראה תשובת איזה גאון או פוסק וכיו"ב מאותם המדמים להורות מן התלמוד בלפי שפעמים רבות טועים בדמיונם אע"ג שגם במורה מאיזה תשובה משכחת ליה שחזר בו מאותו תשובה או שפליגי עליה רבים עכ"פ עדיף בכה"ג. ברכ"י שם ג בשם הר"י מיגש

⁵⁹ חינוך שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כל דיין⁶⁰ שנתן ממוזן כדי שיתמנה, או המתמנה בגלל עושרו⁶¹, אסור לעמוד מפניו וצווי חכמים להקל אותו, ולזלזל בו⁶², ואמרו חכמים שהטלית שמתעטף בה, תהי בעיניך כמרדעת של חמור.

אבל אם ראוי להיות דיין, אפילו שיש גדולים ממנו בעירו ומינהו מחמת עושרו, כל שלא נתן ממוזן בשביל כך אין איסור בכך, אבל אם נתן ממוזן נקרא רשע⁶³ ודינו כנ"ל. וי"א⁶⁴ שזה רק אם יש מי שעדיף ממנו, אבל אם אין מי שעדיף ממנו אינו נקרא רשע, אע"ג שנתן ממוזן.

י"א⁶⁵ דאם מבקש למנות קרובו לדיין במקום שיש גדולים ממנו אע"ג שראוי הוא לדון עובר בל"ת זה, וי"א⁶⁶ דאינו עובר, אלא שלא יעשה כן שאינו ממשנת חסידים.

ט. רב כי הוה אתי לבי דינא אמר הכי

דרך חכמים הראשונים⁶⁷, בורחים מלהתמנות, ודוחקים עצמם הרבה שלא לישב בדין⁶⁸ עד שידעו שאין שם ראוי כמוהו, ושם ימנעו עצמם מהדין תתקלקל השורה, ואף על פי כן לא היו יושבים בדין עד שהיו מכבידים עליהם העם והזקינים ומפצירים בהם.

⁶⁰ רמב"ם שם ה"ט

⁶¹ לשון השו"ע שם וכל דיין המתמנה בשביל כסף וזהב משמע המתמנה מחמת עושרו אפילו לא נתן בפועל כסף או זהב וכ"מ בב"ח

⁶² שדומה לעבודה זרה וכנ"ל "לא תעשון אתי אלהי כסף אלוה הבא בשביל כסף וזהב זה הדיין שמינהו מפני עשרו בלבד" והנהגה ממנו כנהנה מע"ז והמהנהו ומכבדו כמהנה ע"ז ברכ"י אות ד

⁶³ זה דעת הב"ח והביאו בקצוה"ח ס"ק א והחת"ם בשו"ת חו"מ סי' קס כתב דאם ליכא דעדיף מיניה אין בו איסור והב"ח הפריז

⁶⁴ פתחי תשובה שם ס"ק ב

⁶⁵ רבי דוד פארדו בספרו ספרי דבי רב פרשת דברים דקע"א ע"א והגאון הנצי"ב בספרו עמק הנצי"ב ר"פ שופטים

⁶⁶ דעת הב"ח ועיין שו"ת יביע אומר ח"ז חו"מ סימן א אות ג

⁶⁷ סי' ח' סעי' ג

⁶⁸ ואע"ג דכתב המחבר בסי' י סעי' ג ועצומים כל הרוגיה זה תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה היינו אחר שהיו מפצירים בו ומכבידים עליו ואינם שומעים אי נמי התם מיירי שאין אחר כמותו בדור והדור צריך לו אבל הכא איירי שיש אחרים כמוהו במקום אחר סמ"ע ס"ק יז אבל בנתיה"מ חידושים ה הביא בשם התומים דכל שאין שם מומחים כלל הוא בכלל ועצומים כל הרוגיה והכא איירי ביש שם מומחים אע"ג שאינם מומחים כמותו ועיין שבחידושי ההפלאה דכתב דלולי דברי הסמ"ק היה מחלק דתלמי שהגיע להוראה וכו' היינו באיסור והיתר אבל בדיני ממונות לא נאמר דבר זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

י. הוּו מתונין בדין דכתיב לא תעלה במעלת וסמיד ליה ואלה המשפטים

צריך הדיין להיות⁶⁹ מתון בדין שלא יפסקנו מהר עד שיחמיצנו וישא ויתן בדבר, כי ברוב⁷⁰ משא ומתן ירד לעומקו, כמו שאמר אסף (תהלים עג פסוק כא) פי יתחמיץ לבבי וכליותי אשתונן, ר"ל שמחמיץ מה שבלבו וממתין מלאומרו, וישא ויתן בו עד שכליותיו ישתוננו וינוחו שנתיישבו הדברים בלבו.

יא. מניין לדיין שלא יפסע על ראשי עם קודש שנאמר לא תעלה במעלת וסמיד ליה ואלה המשפטים

אסור לדיין⁷¹ לנהוג קלות ראש עם הציבור אף על פי שהם עמי הארץ. ולא יפסיע על ראשי עם קדש, פירוש כשהציבור יושבין צופין לא ילך הדיין דרך עליהם על האצטבאות לישיב במקומו, שנראה כמפסיע על ראשן דרך גאווה, אלא יקדים לילך ולישיב במקומו ולא יפסיע על ראשן לילך לישיב במקומו אחר שכבר ישבו, וכן בזמן הזה כשיושבין על ספסל ארוך זה בעד זה והשולחן לפניהם לא יפסיע על הספסל לילך מאחוריהן⁷². ואסמכוה אקרא דכתיב (שמות כ פסוק כג) ולא תעלה במעלת על מזבחי וגו' וסמיד ליה (שם כא פסוק א) ואלה המשפטים, כלומר אף לשופטים אני מזהיר לא תעלה, כי אף על פי שהם הדיוטות ושפלים, בני אברהם ויצחק ויעקב הם וצריך שיסבול טורח הציבור ומשאן.

וכבר התבאר במסכת ר"ה דף יז. שאסור לדיין להתנהג בשררה וגסות על הציבור, אלא בענוה ויראה. וכל פרנס⁷³ כלומר ת"ח שהוא דיין לרבים לדון

⁶⁹ שו"ע ונו"כ הו"מ י א

לבוש שם

⁷¹ שו"ע ונו"כ הו"מ ח ד

⁷² סמ"ע שם יט

⁷³ כתב ברכי יוסף [כאן אות ט'], לאו פרנסים שלנו דהיינו מנהיגי הקהל, אלא ת"ח שהוא דיין לרבים לדון הציבור. מהרש"ל ביש"ש קדושין פ"ד סי' ד', ועיין מנחת יעקב בשו"ת סי' א, עכ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

הציבור, המטיל אימה יתירה על הצבור, שלא לשם שמים, אינו רואה בן ת"ת, לעולם.

יב. אשר תשים ... אלו כלי הדיינין ... מקל ורצועה ושופרא וסנדל

לכל ב"ד וב"ד⁷⁴ היו שוטרים מיוחדים הסרים למשמעת הב"ד לכופף לקיים מה שמצוים הב"ד שנא' (דברים טז פסוק יח) שפטים ושופרים תתן לך וגו' והיו ממונים גם על המקחים ולשמור המדות והמשקלות ושאר עניינים הנוגעים לדת הישראלית.

ובידם מקל ורצועה להכות כל מסרב וכל מעוות דרכיו ואין מספר להשוטרים שזהו לפי ראיית עיני הדיינים לפי הצורך וחז"ל דרשו על פסוק (שמות כא פסוק א) אשר תשים לפניהם אשר תשים אלו כלי הדיינין וכתב הטור בשם רב האי גאון דב"ד צריך שיהא להם מזומן במושב ב"ד מקל לרדות בו ורצועה להלקות בו ושופר לנדות בו וספר תורה. ואין דין זה רק בזמן הבית, שעתה אין לנו שוטרים⁷⁵.

יג. אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חברו ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חברו ... מלא תשא לא תשא

אסור לדיין⁷⁶ לשמוע דברי בעל דין האחד שלא בפני בעל דין חברו. ואפילו דבר אחד אסור שנאמר שמוע בין אחיכם. וכל השומע מאחד עובר בלא תעשה שנאמר (שמות כג פסוק א) לא תשא שמע שוא.

⁷⁴ ערוך השולחן הושן משפט סימן א סעיף יז

⁷⁵ ורבותינו בעלי הש"ע השמיטו זה ובאמת מהרמב"ם משמע להדיא דזהו שייך להשוטרים ורב הונא אולי היה ריש גלותא והיה לו כח על זה מהמלוכה משא"כ עתה ולכן השמיטוה בש"ע [כנלע"ד והא"ת תמה למה השמיטו הרמב"ם ז"ל ובאמת לא השמיטו וכתבה אצל השוטרים ודו"ק]:

⁷⁶ רמב"ם סנהדרין פכ"א ה"ז, שו"ע חו"מ סי' יז סעי' ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכן בעל דין מוזהר שלא ישמיע דבריו לדיין קודם שיבוא בעל דין חבירו וגם על זה וכיוצא בו נאמר (שם פסוק ז) מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֹק. ודוקא שיודע הדיין שיהיה דיין בדבר, אבל אם שמע טענת האחד ואחר כך נתרצה השני לדון לפניו, מותר להיות דיין בדבר.

ולא יכתוב⁷⁷ שום חכם פסק לאחד מבעלי הדינים בדרך א"כ, דהיינו שכותב אם על פי מה שאמר בעל דין זה הדין כן, או שיכתוב לו דעתו בלא פסק, כל זמן שלא שמע דברי שניהם, שמא מתוך דבריו ילמדו לשקר, גם משום שאח"כ יטעון השני בדרך אחר ויצטרך לכתוב להיפך, ואיכא זילותא לחכם. וכן הבעל דין מוזהר על כך. (שם).

ותלמיד שיש לו⁷⁸ דין לפני רבו, לא יקדים לבא קודם בעל דינו, שלא יהא נראה כמקדים כדי לסדר טענותיו שלא בפני חבירו. ואם יש לו עת קבוע לבא ללמוד לפניו, ובא בעת ההיא, מותר.

יד. אפילו בין בית לעלייה ... אפילו בין תנור לכירים

אל תאמר⁷⁹ שכל ההלכות לדיינים הם רק בדין שיש בו הוצאת ממון הרבה מזה ונתינתו לזה, אלא לעולם יהי דין אלף מנה ודין פרוטה אחת שוין בעיניך לכל דבר. שדין של פרוטה כדין של מאה מנה⁸⁰.

⁷⁷ שם

⁷⁸ שם

⁷⁹ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כ הלכה י שו"ע ונו"כ י ד

⁸⁰ ועיי' בלבוש ובאחרונים המקור לדין זה אך לא הביאו גמרתינו ובכס"מ שם הביאה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

